

Формування жіночої олімпійської програми у спортивних іграх

Тарасевич О. А.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. Мета: аналіз еволюції жіночої олімпійської програми в спортивних іграх. **Матеріал і методи.** Для написання даної статті були використані протоколи олімпійських змагань з ігрових видів спорту, які розміщені у світовій мережі інтернет. Були використані такі методи дослідження як: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел і інтернет-ресурсів з досліджуваної проблеми, статистична обробка даних. **Результати.** Було проаналізовано дані щодо кількості видів спортивних ігор в олімпійській програмі на всіх чотирьох етапах її формування, і що до кількості жінок-учасниць олімпійських змагань в ігрових видах спорту. А також їх відсоткове співвідношення з кількістю чоловіків на олімпійських турнірах в спортивних іграх. Проаналізувавши кількість чоловіків і жінок – учасників Ігор Олімпіад і Олімпійських зимових ігор в ігрових видах спорту на кожному з чотирьох етапів формування спортивної програми Олімпійських ігор було визначено їх загальне відсоткове співвідношення на кожному з етапів: на першому – воно складало 94% чоловіків і 6% жінок; на другому – 96% чоловіків і 4% жінок на Іграх Олімпіад і 100% чоловіків на Олімпійських зимових іграх; на третьому – 90% чоловіків і 10% жінок на Іграх Олімпіад і 100% чоловіків на Олімпійських зимових іграх; на четвертому етапі – 58% чоловіків і 42% жінок на Іграх Олімпіад і 71% чоловіків і 29% жінок на Олімпійських зимових іграх. Також було визначено відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок в кожній окремій спортивній грі всіх Олімпійських ігор. **Висновки.** Вивчаючи еволюцію жіночої олімпійської програми, визначили, що на сьогоднішній день жінки в ігрових видах спорту майже досягли 50% рівності з чоловіками в змаганнях на Іграх Олімпіад. Відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок складає 52% на 48% (2016 р.). На Олімпійських зимових іграх жінки поступово збільшують свою присутність на олімпійських турнірах, але їх співвідношення на 2018 р. складає 59% чоловіків і 41% жінок. При аналізі окремих спортивних ігор було виявлено, що в бадмінтоні, баскетболі, волейболі, волейболі пляжному, гандболі, гольфі, настільному тенісі, регбі, тенісі, хокеї на траві і керлінгу співвідношення чоловіків і жінок, що змагаються на Олімпійських іграх є рівним, тобто 50% на 50%. Залишається досягти гендерної рівності лише в водному поло (60% : 40%), футболі (57% : 43%) і хокеї на льоду (61% : 39%).

Ключові слова: спортивні ігри, олімпійська програма, рівноправність, жінки, чоловіки, гендерна рівність.

Вступ. Вперше вимоги рівноправності чоловіків і жінок були висунуті жінками під час Війни за незалежність у США в 1775-1783 роках. У Франції ще до початку Великої французької революції 1789 року став виходити перший журнал, який був присвячений боротьбі жінок за рівність, виникли перші жіночі революційні клуби. Початком організованого руху жінок за рівні права з чоловіками вважається 1848 рік, коли у місті Сенека-Фоллз (США)

пройшов з'їзд з захисту прав жінок під лозунгом «Всі жінки і чоловіки створені рівними» (Торосян, 2015; Тарасевич, 2016).

Початок ХХ століття ознаменувався посиленням боротьби жінок за свої права. У Великобританії в 1903 році була створена «Організація щодо захисту громадських і політичних прав жінок». Жінки відстоювали свої права не тільки у політиці, науці, виборчому праві, але і в інших сферах суспільного життя. Однією з яких був спорт (Лубишева, 2000; Мягкова, 2001).

Наприкінці XIX – початку XX століть жінки починають активно цікавитися різними видами тілесно-рухової практики. Це було обумовлено прагненням жінок подолати статево-ролеві стереотипи про обмеженість можливостей жіночої статі. Процес інтеграції жінок у міжнародний фізкультурно-спортивний і олімпійський рух був повільним і тяжким. Але згодом жінки зайняли гідне місце в сфері спорту (Бубка, 2012; Булатова, 2009).

На міжнародному рівні вперше положення про рівність між чоловіками і жінками було закріплено в Статуті ООН у 1945 році. Ці положення склали основу для подальшого розвитку принципів рівності і недискримінації в різних сферах життєдіяльності світового суспільства. В 1946 році була створена Комісія ООН про положення жінок, яка відіграла важливу роль у забезпеченні рівності чоловіків і жінок. У 1966 році для формування міжнародно-правових стандартів гендерної рівності було прийнято два міжнародних пакти: про громадські і політичні права і про економічні, соціальні і культурні права, які закріплюють заборону дискримінації за статевою ознакою (Торосян, 2015). У подальші роки була прийнята велика кількість різних документів, які сприяли досягненню гендерної рівності між чоловіками і жінками.

В нормативних документах незалежної України, таких як Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», «Про фізичну культуру і спорт», Сімейний кодекс України та інших гарантуються права людини на труд, освіту, охорону здоров'я, свободу, власність, відпочинок, достатній життєвий рівень і подібне. При цьому ключовими принципами права в області прав людини є недискримінація і рівність між жінками і чоловіками. В Конституції України Стаття 21 говорить: «Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та

непорушними» (Чистякова, & Шишкін, 2019).

У сучасному світі питання боротьби за гендерну рівність є актуальними і пріоритетними в багатьох сферах людської діяльності. І спорт тут не є винятком. Питання гендерної рівності неодноразово розглядалися в роботах Н. Ю. Мельникової, М. І. Крочука, М. В. Штильової, А. С. Журавльової, О. О. Максимова, І. П. Андрусак, Р. А. Торосян, Н. О. Шведової, І. М. Дзюбук і Я. С. Щербашина, І. Б. Казикова, Ю. О. Акімової, М. А. Чистякової і А. П. Шишкіна та інших (Мельникова, 1999; Крочук, 2013; Штильова, 2013; Журавльова, 2013; Максимова, 2013; Андрусак, 2014; Торосян, 2015; Шведова, 2015; Дзюбук, & Щербашина, 2016; Казикова, 2017; Акімова, 2018; Чистякова, & Шишкін, 2019).

В останні роки спорт є тією сферою суспільного життя де питання гендерної рівності і прав жінок обговорюються дуже жваво. Зараз на Олімпійських іграх жінки змагаються майже у всіх видах спорту, крім греко-римської боротьби і лижного двоборства. Намагаючись подолати стереотипи про обмежені можливості «слабкої статі» і скорегувати свій соціальний статус, жінки все активніше займаються суто чоловічими видами спорту і виборюють свої права на це (Тарасевич, & Надеждіна, 2015; Тарасевич, Камаєв, & Окунь, 2019).

МОК очолює боротьбу за гендерну рівність між спортсменами і спортсменками та проводить роботу з МСФ і НОК щодо позитивного вирішення питання присутності жінок у всіх видах спорту і у всіх національних олімпійських командах. 50% на 50% – таке співвідношення чоловіків і жінок серед атлетів бажає бачити МОК на найближчих Олімпійських іграх в Токіо. Для цього створюються спеціальні програми, приймаються документи, що сприяють досягненню гендерної рівності в спорті. Так, 8 березня 2018 року МОК представив проект розглядання гендерної рівності. У ньому прописані 25 рекомендацій, які

допоможуть МСФ покращити гендерну ситуацію в тих видах спорту, якими вони керують. Цим питанням займається і створена при МОК робоча група по гендерній рівності. В Олімпійській хартії (правило 2, п.7) записано: «МОК заохочує і підтримує просування жінок у спорті на всіх рівнях і у всіх структурах, з метою реалізації принципу рівності чоловіків і жінок» (Бубка, 2012; Платонов, 2013; Platonov, Булатова, & Косминіна, 2013).

Коли обговорюють питання гендеру в спорті, то на перший план виходять два найбільш актуальних з них. Перше, яким чином жінки досягають рівності з чоловіками, а друге, як заняття тими чи іншими видами спорту і спортивні досягнення впливають на поведінку жінок і чоловіків. В Україні фундаментальних, масштабних досліджень з цих питань поки ще не проводилося. А ось у США та Європі за останні 30 років було проведено багато досліджень, більшість яких припадає на 90-ті роки ХХ століття. Такі автори як E. E. Maccoby і C. N. Jacklin, S. L. Bem, R. Colker і C. S. Widom, S. Matteo, K. Deaux і B. Major, R. D. Ashmore, D. A. Gentile, R. K. Under і M. Crawford, A. Feingoid, L. K. Accitelli і T. C. Antonucci, J. Homsby, J. W. Scott, W. Wilson, A. Anshel, M. Месснер, G. Pfister, Ш. Бьорн, Н. Г. Цикунова, Т. В. Артамонова і Т. А. Шевченко, R. W. Pound у різні роки висвітлювали питання щодо поняття «гендер», питання присвячені особливостям гендерної психології, здійснювали спроби сформулювати гендерні типи особистостей (Maccoby, & Jacklin, 1974; Bem, 1979, 1983, 1993, 2004; Colker & Widom, 1980; Matteo, 1986; Deaux, & Major, 1987; Ashmore, 1990; Gentile, 1993; Under, & Crawford, 1993; Feingoid, 1994; Accitelli, & Antonucci, 1994; Homsby, 1995; Scott, 1996; Wilson, 1996; Anshel, 1996, 1997; Месснер, 2000; Pfister, 2000; Бьорн, 2001; Цикунова, 2003; Артамонова, & Шевченко, 2009; Pound, 2009). Це пов'язане з тим, що жіночий спорт в цей період вийшов на зовсім інший рівень порівняно з попередніми роками. Сьогодні питання щодо гендерної рівності в спорті є

актуальними і потребують додаткових досліджень.

Зв'язок з науковими темами та планами. Дослідження проводилося відповідно до теми науково-дослідної роботи ХДАФК «Психо-сенсорна регуляція рухової діяльності спортсменів ситуативних видів спорту» (номер державної реєстрації 0116U008943).

Мета дослідження – аналіз еволюції жіночої олімпійської програми в спортивних іграх.

Матеріали та методи дослідження. Для написання даної статті були використані протоколи олімпійських змагань з ігрових видів спорту, які розміщені у світовій мережі інтернет. Були використані такі методи дослідження як: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел і інтернет-ресурсів з досліджуваної проблеми, статистична обробка даних.

Було проаналізовано дані щодо кількості видів спортивних ігор в олімпійській програмі на всіх чотирьох етапах її формування, і щодо кількості жінок-учасниць олімпійських змагань в ігрових видах спорту. А також їх відсоткове співвідношення з кількістю чоловіків на олімпійських змаганнях в спортивних іграх.

Результати дослідження та їх обговорення. З урахуванням впливу історичних факторів можна виділити чотири етапи формування спортивної програми Олімпійських ігор. I етап датується 1896 – 1912 рр., II етап – 1920 – 1948 рр., III етап – 1952 – 1980 рр. і IV – з 1980 р. і до сьогоднішнього дня (Платонов, Бубка, & Булатова, 2009). Спортивні ігри як олімпійські види спорту були представлені в програмі на всіх чотирьох етапах. В ігрових видах, починаючи з 1900 року, за винятком періоду з 1928 року по 1960 рік, змагалися і чоловіки, і жінки.

На сьогоднішній день в олімпійській програмі у всіх видах спорту, що відносяться до групи спортивних ігор присутні представниці прекрасної статі. Але так було не завжди. В програмі теперішніх Ігор Олімпіад спортивними іграми є бадмінтон, баскетбол, водне поло,

волейбол, пляжний волейбол, гандбол, гольф, настільний теніс, регбі, теніс, футбол, хокей на траві, бейсбол і софтбол; в програмі Олімпійських зимових ігор – керлінг і хокей на льоду.

Жінки почали змагатися у тих чи інших спортивних іграх у різні роки. Першими спортивними іграми, в яких виборювали олімпійські нагороди жінки стали в 1900 році теніс і гольф, в деяких джерелах мова йде ще і про крокет. Саме у тенісі було зафіксовано ім'я першої олімпійської чемпіонки серед жінок. Цього найвищого спортивного титулу була удостоєна англійська тенісистка Шарлотта Купер. Потім ці види спорту було виключено з програми Ігор Олімпіад, але в 1988 році до олімпійських змагань повернули теніс, а в 2016 році – гольф. Останнім видом спортивних ігор, що був включений до жіночої олімпійської програми на сьогодні є регбі. В цій грі жінки на Іграх Олімпіад почали змагатися тільки у 2016 році.

Якщо проаналізувати формування жіночої олімпійської програми з ігрових видів спорту, то можна зробити висновок, що змагання жінок у спортивних іграх були представлені на всіх чотирьох етапах

формування спортивної програми Олімпійських ігор.

На першому етапі (1896-1912 рр.) – проведено п'ять Олімпійських ігор. На цьому етапі жінки були представлені на олімпійських змаганнях у двох спортивних іграх – тенісі і гольфі (з офіційних джерел), деякі джерела згадують ще і крокет. Тоді як чоловіки на Іграх I-V Олімпіад змагалися у 14 спортивних іграх: водному поло, гольфі, регбі, тенісі, футболі, хокеї на траві, баській пелоті, же-де-помі, крикеті, крокеті, лякроссі, поло, роккі і рекетсі. Тобто відносно чоловічої програми у спортивних іграх, жіноча – складала лише 14%. Найбільша кількість спортивних ігор, в яких змагалися жінки, була у 1900 році на їх дебютних Олімпійських іграх. На наступних Іграх в Сент-Луїсі жінки не змагалися в жодній спортивній грі. А в Лондоні (1908 р.) і Стокгольмі (1912 р.) були представлені тільки в тенісі.

Взагалі по кількості учасників олімпійських змагань з ігрових видів спорту відсоткове співвідношення чоловіків і жінок на I етапі формування спортивної програми Олімпійських ігор склало 94% чоловіків і 6% жінок.

Таблиця 1

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на I етапі формування олімпійської програми (Ігри I-V Олімпіад)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
I	1896	Афіни, Греція	100 %	1	теніс	-	-	-
II	1900	Париж, Франція	93 %	8	водне поло, гольф, регбі, теніс, футбол, баська пелота, крикет, крокет	7 %	2 (3)	гольф, теніс, (крокет)
III	1904	Сент-Луїс, США	100 %	5	гольф, теніс, футбол, лякросс, роккі	-	-	-
IV	1908	Лондон, Великобританія	97 %	9	водне поло, регбі, теніс, футбол, хокей на траві, же-де-пом, лякросс, поло, рекетс	3 %	1	теніс
V	1912	Стокгольм, Швеція	94%	3	водне поло, теніс, футбол	6 %	1	теніс

Розглянемо відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок, які змагалися в окремих ігрових видах спорту. Були проаналізовані Ігри II Олімпіади, Ігри IV Олімпіади і Ігри V Олімпіади, і такі спортивні ігри як теніс, гольф і крокет. На цих Олімпійських іграх і в цих видах спорту змагалися і чоловіки, і жінки.

Так, у 1900 році (Ігри II Олімпіади в Парижі) в тенісі змагалася 74% чоловіків і 26% жінок, в гольфі – 55% чоловіків і 45% жінок і в крокеті – 83% чоловіків і 17% жінок. В 1908 році (Ігри IV Олімпіади в Лондоні) тільки в тенісі змагалися і чоловіки, і жінки. Чоловіків було 86%, а жінок 14%. В 1912 році (Ігри V Олімпіади в Стокгольмі) теж тільки в тенісі були представники і чоловічої, і жіночої статі: спортсменів – 83%, а спортсменок – 17%.

Другий етап формування спортивної програми Олімпійських ігор датується 1920-1948 рр. За цей період було проведено шість Ігор Олімпіад і п'ять Олімпійських зимових ігор. На Іграх Олімпіад жінки змагалися тільки у тенісі в 1920 році (Ігри VII Олімпіади в Антверпені) і в 1924 році (Ігри VIII

Олімпіади в Парижі). Потім теніс виключили із олімпійської програми, і жінки в спортивних іграх припинили змагатися аж до 1964 року. Чоловіки на цьому етапі на Іграх Олімпіад змагалися у 8 спортивних іграх: водному поло, регбі, тенісі, футболі, хокеї на траві, поло, баскетболі і гандболі. У 1920 році до програми Ігор Олімпіад у чоловічих змаганнях входив хокей на льоду. З 1924 року почали проводитися Олімпійські зимові ігри. І хокей на льоду увійшов до їх програми. Це була єдина спортивна гра в програмі Олімпійських зимових ігор, і в неї грали тільки чоловіки (до 1998 року).

На II етапі формування олімпійської програми у спортивних іграх на Іграх Олімпіад жіноча програма складала 12,5% відносно програми чоловіків.

Взагалі відсоткове співвідношення чоловіків і жінок, які брали участь у змаганнях на Іграх Олімпіад з 1924 року по 1948 рік в ігрових видах спорту становить 96% спортсменів і 4% спортсменок. Що стосується Олімпійських зимових ігор, то в спортивних іграх в цей період змагалися виключно чоловіки (100%).

Таблиця 2

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на II етапі формування олімпійської програми (Ігри VII-XIV Олімпіад)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків в	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
VII	1920	Антверпен, Бельгія	91%	7	водне поло, регбі, теніс, футбол, хокей на траві, поло, хокей на льоду	9%	1	теніс
VIII	1924	Париж, Франція	89%	5	водне поло, регбі, теніс, футбол, поло	11%	1	теніс
IX	1928	Амстердам, Нідерланди	100%	3	водне поло, футбол, хокей на траві	-	-	-
X	1932	Лос-Анджелес, США	100%	2	водне поло, хокей на траві	-	-	-
XI	1936	Берлін, Германія	100%	6	баскетбол, водне поло, гандбол, футбол, хокей на траві, поло	-	-	-
XIV	1948	Лондон, Великобританія	100%	4	баскетбол, водне поло, футбол, хокей на траві	-	-	-

При аналізі відсоткового співвідношення учасників і учасниць олімпійських змагань в окремих спортивних іграх до уваги ми беремо Ігри VII Олімпіади (Антверпен, 1920 р.) і Ігри VIII Олімпіади (Париж, 1924 р.). На цих

Іграх тільки в тенісі змагалися і чоловіки, і жінки. У 1920 році в тенісі брало участь 67% спортсменів і 33% спортсменок. У 1924 році – 70% тенісистів і 30% тенісисток.

Таблиця 3

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на II етапі формування олімпійської програми (I-V Олімпійські зимові ігри)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
I	1924	Шамоні, Франція	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
II	1928	Санкт-Моріц, Швейцарія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
III	1932	Лейк-Плесід, США	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
IV	1936	Гармиш – Партенкірхен, Німеччина	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
V	1948	Санкт-Моріц, Швейцарія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-

Третій етап формування спортивної програми Олімпійських ігор – 1952-1980 роки. За цей час відбулося вісім Ігор Олімпіад і вісім Олімпійських зимових ігор. Початок III етапу (Ігри XV Олімпіади, 1952 р.; Ігри XVI Олімпіади, 1956 р. і Ігри XVII Олімпіади, 1960 р.) характеризується тим, що до олімпійської програми у спортивних іграх зовсім не входили жіночі змагання. Тільки на Іграх XVIII Олімпіади, яка відбулася в 1964 році в Токіо, були включені змагання з волейболу серед жіночих команд. Змагання з цього виду спорту також вперше були включені на цих Іграх і до олімпійської програми з ігрових видів спорту у чоловіків.

Тільки у волейболі жінки змагалися ще і на Іграх XIX Олімпіади в Мехіко, і на Іграх XX Олімпіади в Мюнхені. У 1976 році жіноча олімпійська програма доповнюється гандболом. У 1980 році (Ігри XXII Олімпіади у Москві) в жіночу програму додають ще змагання з баскетболу і хокею на траві.

При аналізі відсоткового співвідношення спортсменів і спортсменок, що змагалися в спортивних

іграх на III етапі, можна констатувати, що у 1952 році це співвідношення було 100% на 0 на користь чоловіків, 1956 і 1960 роках спостерігалася та ж картина, у 1964 році – співвідношення склало 93% чоловіків і 7% жінок, у 1968 році – 92% чоловіків і 8% жінок, у 1972 році – 93% чоловіків і 7% жінок; у 1976 році – 84% чоловіків і 16% жінок і у 1980 році – 73% чоловіків і 27% жінок. Тобто кількість спортсменок, які приймали участь в олімпійських змаганнях в ігрових видах спорту з 1952 року до 1980 рік збільшилося на 27%.

Загальне співвідношення спортсменів і спортсменок, що змагалися в спортивних іграх на III етапі формування олімпійської програми склало 90%:10% на користь чоловіків. У період з 1952 по 1980 роки чоловіки змагалися на Іграх Олімпіад в шести спортивних іграх: баскетболі, водному поло, футболі, хокеї на траві, волейболі і гандболі. Жінки за цей час суттєво розширили для себе олімпійську програму. І на 1980 рік вона складалася із чотирьох спортивних ігор: волейболу, гандболу, баскетболу і хокею на траві.

Відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок в окремих спортивних іграх на різних Іграх Олімпіад III етапу виглядає наступним чином: 1980 р. в баскетболі змагалася 67% чоловіків і 33% жінок; в хокеї на траві – 51% чоловіків і 49% жінок. В гандболі жінки змагалися на двох Іграх Олімпіад в 1976 році і 1980 році. В 1976 р. їх співвідношення було 65% : 35% на користь чоловіків, а в 1980 р. – 66% чоловіків і 34%

жінок. Найбільша кількість олімпійських змагань серед жіночих команд була в волейболі. В цій спортивній грі жінки змагалися на п'яти Іграх Олімпіад. Так, в 1964 році співвідношення волейболістів і волейболісток складало 63% на 37%, в 1968 р. – 57% на 43%, в 1972 р. – 61% на 39%, в 1976 р. – 53% на 47% і в 1980 р. – 56% на 44%.

Таблиця 4

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на III етапі формування олімпійської програми (Ігри XV-XXII Олімпіад)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
XV	1952	Гельсінки, Фінляндія	100%	4	водне поло, баскетбол, футбол, хокей на траві	-	-	-
XVI	1956	Мельбурн, Австралія	100%	4	водне поло, баскетбол, футбол, хокей на траві	-	-	-
XVII	1960	Рим, Італія	100%	4	водне поло, баскетбол, футбол, хокей на траві	-	-	-
XVIII	1964	Токіо, Японія	93%	5	баскетбол, водне поло, волейбол, футбол, хокей на траві	7%	1	волейбол
XIX	1968	Мехіко, Мексика	92%	5	баскетбол, водне поло, волейбол, футбол, хокей на траві	8%	1	волейбол
XX	1972	Мюнхен, ФРГ	93%	6	баскетбол, водне поло, волейбол, гандбол, футбол, хокей на траві	7%	1	волейбол
XXI	1976	Монреаль, Канада	84%	6	баскетбол, водне поло, волейбол, гандбол, футбол, хокей на траві	16%	2	волейбол, гандбол
XXII	1980	Москва, СРСР	73%	6	баскетбол, водне поло, волейбол, гандбол, футбол, хокей на траві	27%	4	волейбол, гандбол, баскетбол, хокей на траві

Проаналізувавши кількість спортсменів і спортсменок, які змагалися в ігрових видах спорту з 1952 по 1980 роки, можна зробити висновок, що кількість чоловіків була вище ніж жінок, але поступово жінки збільшували свою присутність в олімпійських змаганнях. У хокеї на траві співвідношення чоловіків і жінок відразу було майже рівним,

спортсменів лише на 2% було більше чим спортсменок.

На Олімпійських зимових іграх ситуація в порівнянні з II етапом формування спортивної програми не змінилася. Чоловіки змагалися в хокеї на льоду, а для жінок ще не існувало олімпійської зимової гри.

Таблиця 5

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на III етапі формування олімпійської програми (VI-XIII Олімпійські зимові ігри)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
VI	1952	Осло, Норвегія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
VII	1956	Кортіна д'Ампеццо, Італія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
VIII	1960	Скво-Веллі, США	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
IX	1964	Інсбрук, Австрія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
X	1968	Гренобль, Франція	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XI	1972	Саппоро, Японія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XII	1976	Інсбрук, Австрія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XIII	1980	Лейк-Плесід, США	100%	1	хокей на льоду	-	-	-

Четвертий етап формування спортивної програми Олімпійських ігор характеризується швидкими темпами розширенням жіночої олімпійської програми. На цьому етапі жінки опанували всі спортивні ігри, і навіть ті, які вважалися суто чоловічими. На сьогодні в програмі Олімпійських ігор немає такої спортивної гри, в якій би не змагалися жінки. Виключенням є бейсбол, але йому є жіноча альтернатива софтбол. (Бейсбол з 1992 року, а софтбол з 1996 року по 2008 рік мали олімпійську прописку, але потім були виключені із олімпійської програми. В 2020 році на Іграх XXXII Олімпіади в Токіо вони знову будуть представлені в програмі олімпійських змагань).

Олімпійська спортивна програма в ігрових видах спорту суттєво розширилася не тільки у жінок, і у чоловіків теж.

Вперше були включені чоловічі і жіночі змагання з настільного тенісу (1988 р.), бадмінтону (1992 р.), пляжного волейболу (1996 р.). Після тривалої перерви повернули до програми змагання з тенісу (1988 р.), гольфу (2016 р.) і регбі (2016 р.). Вперше чоловіки у 1992 році стали змагатися в бейсболі, а жінки з 1996 року – в софтболі. Жіноча програма Ігор Олімпіад розширилася ще за рахунок футболу в 1996 році і водного поло в 2000 році.

До програми Олімпійських зимових ігор вперше у 1998 році увійшли чоловічі і жіночі змагання з керлінгу. У тому ж році жінки розпочали змагатися в хокеї на льоду. Таким чином, спортивна програма Ігор Олімпіад на сьогоднішній день нараховує і у чоловіків, і у жінок по 13 ігрових видів спорту, а програма Олімпійських зимових ігор – по 2.

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на IV етапі формування олімпійської програми (Ігри XXIII-XXXI Олімпіад)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
XXIII	1984	Лос-Анджелес, США	75%	6	баскетбол, водне поло, волейбол, гандбол, футбол, хокей на траві	25%	4	баскетбол, волейбол, гандбол, хокей на траві
XXIV	1988	Сеул, Республіка Корея	70%	8	баскетбол, водне поло, волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	30%	6	баскетбол, волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, хокей на траві
XXV	1992	Барселона, Іспанія	67%	10	бадмінтон, баскетбол, бейсбол, водне поло, волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	33%	7	бадмінтон, баскетбол, волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, хокей на траві
XXVI	1996	Атланта, США	59%	11	бадмінтон, баскетбол, бейсбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	41%	10	бадмінтон, баскетбол, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, футбол, софтбол, хокей на траві
XXVII	2000	Сідней, Австралія	56%	11	бадмінтон, баскетбол, бейсбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	44%	11	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, футбол, софтбол, хокей на траві
XXVIII	2004	Афіни, Греція	55%	11	бадмінтон, баскетбол, бейсбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	45%	11	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, софтбол, футбол, хокей на траві

СПОРТИВНІ ІГРИ SPORTYVNI IHRY СПОРТИВНЫЕ ИГРЫ 2020№1(15)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол.)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
XXIX	2008	Пекін, Китай	53%	11	бадмінтон, баскетбол, бейсбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	47%	11	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, софтбол, футбол, хокей на траві
XXX	2012	Лондон, Великобританія	52%	10	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, настільн. теніс, теніс, футбол, хокей на траві	48%	10	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, наст. теніс, теніс, футбол, хокей на траві
XXXI	2016	Ріо-де-Жанейро, Бразилія	52%	12	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляж. волейбол, гандбол, гольф, настільн. теніс, регбі, теніс, футбол, хокей на траві	48%	12	бадмінтон, баскетбол, водне поло, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, гольф, наст. теніс, регбі, теніс, футбол, хокей на траві

З 1984 року і по сьогодні відбулося дев'ять Ігор Олімпіад і десять Олімпійських зимових ігор.

Відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок, що змагалися на Іграх XXIII-XXXI Олімпіад в окремих спортивних іграх представлено в таблиці 7.

На четвертому етапі формування олімпійської програми на Іграх Олімпіад кількість видів спорту у чоловіків і жінок зрівнялася в 2000 році. Тоді, на Іграх XXVII Олімпіади в Сіднеї і чоловіки, і жінки змагалися в 11 спортивних іграх.

На двох наступних Іграх Олімпіад в Афінах і в Пекіні теж і у спортсменів, і у спортсменок в олімпійській програмі було по 11 ігрових видів спорту. В 2012 році в Лондоні їх стало 10, а в 2016 році в Ріо-де-Жанейро – 12. В Токію в 2020 році і жінки, і чоловіки будуть змагатися в 13 спортивних іграх. В кожних наступних

Іграх Олімпіад загальна кількість жінок, які брали участь в турнірах з ігрових видів спорту збільшувалася. Так, на початку етапу їх було 25%, а у 2016 році вже 48%. Тобто за вісім Ігор Олімпіад їх кількість збільшилася на 23%. В 2016 році на Іграх XXXI Олімпіади відсоткове співвідношення чоловіків і жінок в ігрових видах спорту стало майже рівним: 52% : 48%. Рекомендації МОК, щодо «сприяння рівності статей» на олімпійських змаганнях в спортивних іграх майже виконано.

Кількість чоловічих і жіночих ігрових видів спорту на Олімпійських зимових іграх зрівнялася в 1998 році на Іграх в Нагано. На цих Іграх і на всіх наступних чоловіки і жінки змагаються у двох спортивних іграх: керлінгу і хокеї на льоду.

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань в окремих спортивних іграх (Ігри XXIII-XXXI Олімпіад)

Вид спорта	I XXIII О, 1984 р.		I XXIV О, 1988 р.		I XXV О, 1992 р.		I XXVI О, 1996 р.		I XXVII О, 2000 р.	
	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%
бадмінтон					51	49	51	49	48	52
баскетбол	67	33	60	40	60	40	50	50	50	50
водне поло									66	34
волейбол	57	43	61	39	60	40	51	49	51	49
волейбол пляж.							59	41	50	50
гандбол	68	32	60	40	61	39	60	40	55	45
гольф										
настільн. теніс			62	38	50	50	50	50	51	49
регбі										
теніс			63	37	50	50	51	49	49	51
футбол							68	32	68	32
хокей на траві	66	34	60	40	60	40	60	40	55	45

Вид спорта	I XXVIII О, 2004 р.		I XXIX О, 2008 р.		I XXX О, 2012 р.		I XXXI О, 2016 р.	
	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%	чол.%	жін.%
бадмінтон	50	50	49	51	48	52	50	50
баскетбол	50	50	50	50	50	50	50	50
водне поло	60	40	60	40	60	40	60	40
волейбол	51	49	51	49	50	50	50	50
волейбол пляж.	51	49	50	50	50	50	50	50
гандбол	55	45	50	50	50	50	50	50
гольф							50	50
настільн. теніс	49	51	50	50	50	50	50	50
регбі							50	50
теніс	49	51	50	50	50	50	50	50
футбол	61	39	58	42	57	43	57	43
хокей на траві	54	46	51	49	51	49	50	50

Але відсоткове співвідношення чоловіків і жінок завжди на зимових Іграх було на користь чоловіків.

Аналіз окремих спортивних ігор показує, що в керлінгу співвідношення чоловіків і жінок від самого початку його введення в олімпійську програму складало 50% на 50%. В хокеї на льоду жіночі команди вибороли право змагатися на Олімпійських іграх тільки в 1998 році. Тобто хокеїсти тільки шість разів виборювали першість на олімпійських турнірах. Відсоткове співвідношення між спортсменами і спортсменками в цьому виді спорту завжди було на користь чоловіків. Але майже з кожними наступними Іграми кількість спортсменок-хокеїсток збільшувалася.

Загальне відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок, які брали участь у змаганнях з ігрових видів спорту на Іграх Олімпіад на четвертому етапі формування олімпійської програми становить 58% чоловіків і 42% жінок, а на Олімпійських зимових іграх – 71% чоловіків і 29% жінок.

Висновки. Процес інтеграції жінок в Міжнародний олімпійський рух був повільним і тяжким, але згодом жінки зайняли гідне місце в олімпійських змаганнях. Сьогодні питання гендерної рівності в спорті підтримуються Міжнародним олімпійським комітетом. МОК проводить роботу з Міжнародними федераціями і Національними олімпійськими комітетами щодо

присутності жінок у всіх видах спорту і у всіх національних олімпійських командах. З урахуванням впливу історичних факторів виділяють чотири етапи формування спортивної програми Олімпійських ігор. Вивчаючи еволюцію жіночої олімпійської

програми, визначили, що на сьогоднішній день жінки майже досягли 50% рівності з чоловіками в змаганнях на Іграх Олімпіад. Відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок складає 52% на 48% (2016 р.).

Таблиця 8

Відсоткове співвідношення чоловіків і жінок – учасників олімпійських змагань у спортивних іграх на IV етапі формування олімпійської програми (XIV-XXIII Олімпійські зимові ігри)

Ігри Олімпіад	Рік проведення	Місто проведення	% чоловіків	Кіл-ть спорт. ігор (чол)	Спорт. ігри (чол.)	% жінок	Кіл-ть спорт. ігор (жін.)	Спорт. ігри (жін.)
XIV	1984	Сараєво, Югославія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XV	1988	Калгарі, Канада	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XVI	1992	Альбервіль, Франція	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XVII	1994	Ліллехаммер, Норвегія	100%	1	хокей на льоду	-	-	-
XVIII	1998	Нагано, Японія	68%	2	керлінг, хокей на льоду	32%	2	керлінг, хокей на льоду
XIX	2002	Солт-Лейк-Сіті, США	64%	2	керлінг, хокей на льоду	36%	2	керлінг, хокей на льоду
XX	2006	Турін, Італія	61%	2	керлінг, хокей на льоду	39%	2	керлінг, хокей на льоду
XXI	2010	Ванкувер, Канада	60%	2	керлінг, хокей на льоду	40%	2	керлінг, хокей на льоду
XXII	2014	Сочі, Росія	62%	2	керлінг, хокей на льоду	38%	2	керлінг, хокей на льоду
XXIII	2018	Пхенчхан, Республіка Корея	59%	2	керлінг, хокей на льоду	41%	2	керлінг, хокей на льоду

На Олімпійських зимових іграх жінки поступово збільшують свою присутність на олімпійських турнірах, але їх співвідношення на 2018 р. складає 59% чоловіків і 41% жінок. При аналізі окремих спортивних ігор було виявлено, що в таких спортивних іграх як бадмінтон, баскетбол, волейбол, волейбол пляжний, гандбол, гольф, настільний теніс, регбі, теніс, хокей на траві і керлінг співвідношення чоловіків і жінок, що змагаються на Олімпійських іграх є рівним, тобто 50% на 50%. Залишається досягти гендерної рівності лише в водному поло (60% : 40%), футболі (57% : 43%) і хокеї на льоду (61% : 39%). Проаналізувавши кількість чоловіків і

жінок – учасників Ігор Олімпіад і Олімпійських зимових ігор в ігрових видах спорту на кожному з чотирьох етапів формування спортивної програми Олімпійських ігор було визначено загальне відсоткове співвідношення спортсменів і спортсменок на кожному з етапів: на першому – воно складало 94% чоловіків і 6% жінок; на другому – 96% чоловіків і 4% жінок на Іграх Олімпіад і 100% чоловіків на Олімпійських зимових іграх; на третьому – 90% чоловіків і 10% жінок на Іграх Олімпіад і 100% чоловіків на Олімпійських зимових іграх; на четвертому етапі – 58% чоловіків і 42% жінок на Іграх Олімпіад і 71% чоловіків і 29% жінок на Олімпійських

зимових іграх. Жіноча олімпійська програма зазнала кардинальних змін і стала такою як у чоловіків на четвертому етапі. На формування жіночої спортивної програми Олімпійських ігор сьогодні вплив мають наступні фактори: позиція МОК і діяльність різних міжнародних організацій, позитивне відношення до жіночого спорту на державному рівні в багатьох країнах, боротьба жінок за рівноправність у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і в спорті, популярність жіночих змагань в різних видах спорту, рівень розвитку жіночого спорту і його розповсюдження в світі та інші.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Подальші дослідження планується вести у напрямку

виявлення гендерного типу особистості юнаків і дівчат, що спеціалізуються у спортивних іграх, а також у напрямку виявлення схожості і відмінностей у спортсменок і спортсменів - ігровиків різних гендерних типів відносно їх особистісних характеристик з урахуванням специфіки спортивної діяльності і спортивної кваліфікації.

Конфлікт інтересів. Автор відзначає, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бубка, С. Н. (2012а). *Олимпийский спорт в обществе: история развития и современное состояние*. К. : Олимпийская литература.
- Бубка, С. Н. (2012b). Развитие программ Игр Олимпиад и зимних Олимпийских игр при различных президентах МОК. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць*,3(19),7-12.
- Булатова, М. М., & Платонов, В.Н. (2009). Женщины в олимпийском спорте. *Олимпийский спорт*, 641-670.
- Дзюбук, І. М., & Щербашин, Я. С., (2016). Стан та перспективи розвитку програми зимових Олімпійських ігор. *Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт та здоров'я»*, 358-361.
- Казиков, И. Б., (2017) Основные тенденции формирования программы Олимпийских игр и включения новых видов спорта и дисциплин. *Физическая культура, спорт – наука и практика*, 4, 89-91.
- Лубышева, Л. И. (2000). Женщина и спорт: социальный аспект. *Теория и практика физической культуры*, 6, 13-16.
- Мельникова, Н. Ю. (1999). Эволюция женской олимпийской программы. *Теория и практика физической культуры*, 6, 33-36.
- Мягкова, С. Н. (2001). Проблемы гендерной асимметрии в современном олимпийском движении. *Теория и практика физической культуры*, 3, 68-76.
- Платонов, В. Н., (2013). Программа Олимпийских игр: история становления и современное состояние, противоречия и перспективы. *Наука в олимпийском спорте*, 4, 60-70.
- Платонов, В. Н., Бубка, С. Н., & Булатова, М. М. (2009). Олимпийский спорт. Олимпийская литература, 2, 696.
- Тарасевич, Е. А., & Надеждина, О. А. (2015). Формирование женской олимпийской программы в спортивных единоборствах. *Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях. Сборник статей XI международной научной конференции*. Белгород Харьков Красноярск, 1, 144-149.
- Тарасевич, Е. А., (2016). Обоснование деления видов спорта на «мужские» и «женские». *Фізична культура, спорт та здоров'я: стан і перспективи в умовах сучасного українського державотворення в контексті 25-річчя Незалежності України*, 444-448.

- Тарасевич, Е. А., (2016). Гендерные отличия спортсменов в различных классификационных группах видов спорта и спортивных дисциплин. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 2(52), 117-120.
- Тарасевич, Е. А., Камаєв, О. І., & Окунь, Д. О. (2019). Гендерна ідентифікація спортсменів різної кваліфікації відносно класифікаційних груп видів спорту. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 6 (74), 10-15.
- Торосян, Р. А. (2015). Международные стандарты гендерного равенства. *Известия Саратовского университета. Новая серия. Серия: Экономика. Управление. Право*, 15 (3), 347 – 350.
- Чистякова, М. А., & Шишкин, А. П. (2019). Проблемы и противоречия в вопросах гендерного равенства в спорте. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*, 12, 93-98.
- Matteo, S. (1986). The effect of sex and gender-schematic processing on sport participation. *Sex Roles*, 15, 356-371.
- Platonov, V., Булатова, М., & Космина, Е. (2013). Феминизм и программа Олимпийских игр», *Наука в олимпийском спорте*, 1, 92-97.
- Pfister, G. (2000). Women and the Olympic Games. *Women in Sport, Oxford: Blackwell Science Ltd*, 3-19.
- Pound, R. W. (2009). Women in Sport. *XIII Olympic Congress. Lausanne, Switzerland: International Olympic Committee*, 373.
- Wilson, W. (1996). The IOC and status of women in the Olympic Movement: 1972 – 1996. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67, 183-192.

Стаття поступила до редакції: 12.10.2019.

Опублікована: 1.11.2019.

Аннотация. Тарасевич Е.А. Формирование женской олимпийской программы в спортивных играх. Цель: анализ эволюции женской олимпийской программы в спортивных играх. **Материал и методы.** Для написания данной статьи были использованы протоколы олимпийских соревнований, размещенные во всемирной сети интернет. Были использованы такие методы исследования как: теоретический анализ и обобщение литературных источников и интернет-ресурсов по исследуемой проблеме, статистическая обработка данных. **Результаты.** Проанализированны данные относительно количества спортивных игр в олимпийской программе на всех четырёх этапах ее формирования и данные относительно женщин – участниц олимпийских соревнований в игровых видах спорта. А также их процентное соотношение с количеством мужчин на олимпийских турнирах в спортивных играх. Проанализировав количество мужчин и женщин – участников Игр Олимпиад и Олимпийских зимних игр в игровых видах спорта на каждом из четырёх этапов формирования спортивной программы Олимпийских игр было определено их общее процентное соотношение на каждом из этапов: на первом – оно составило 94% мужчин и 6% женщин; на втором – 96% мужчин и 4% женщин на Играх Олимпиад и 100% мужчин на Олимпийских зимних играх; на третьем – 90% мужчин и 10% женщин на Играх Олимпиад и 100% мужчин на Олимпийских зимних играх; на четвёртом этапе – 58% мужчин и 42% женщин на Играх Олимпиад и 71% мужчин и 29% женщин на Олимпийских зимних играх. Также было определено процентное соотношение спортсменов и спортсменок в каждой отдельной спортивной игре на всех Олимпийских играх. **Выводы.** Изучая эволюцию женской олимпийской программы, определили, что на сегодняшний день женщины в игровых видах спорта практически достигли 50% равенства с мужчинами на Играх Олимпиад. Процентное соотношение спортсменов и спортсменок составляет 52% на 48% (2016 г.). На Олимпийских зимних играх женщины постепенно увеличивают своё присутствие на олимпийских турнирах, однако их соотношение на 2018 г. составляет 59% мужчин и 41%

женин. При анализе отдельных спортивных игр было выявлено, что в бадминтоне, баскетболе, волейболе, волейболе пляжном, гандболе, гольфе, настольном теннисе, регби, теннисе, хокее на траве и керлинге соотношение мужчин и женщин, которые соревнуются на Олимпийских играх является равным, то есть 50% на 50%. Остается достичь гендерного равенства только в водном поло (60% : 40%), футболе (57% : 43%) и хокее на льду (61% : 39%).

Ключевые слова: спортивные игры, олимпийская программа, равноправие, женщины, мужчины, гендерное равенство.

Abstract. Tarasevich E.A. The formation of the women's Olympic program in sports games. Purpose: analysis of the evolution of the women's Olympic program in sports games. **Material and methods.** To write this article were used the protocols of Olympic competitions, posted on the Internet. Such research methods were used as: theoretical analysis and generalization of literary sources and Internet resources on the investigated problem, statistical data processing. **Results.** The data on the number of sports games in the Olympic program at all four stages of its formation and data on women participating in the Olympic competitions in game sports are analyzed. As well as their percentage with the number of men at Olympic tournaments in sports games. After analyzing the number of men and women participating in the Olympics and the Olympic Winter Games in game sports at each of the four stages of the formation of the sports program of the Olympic Games, their total percentage at each stage was determined: at the first, it amounted to 94% of men and 6% of women; in the second - 96% of men and 4% of women at the Olympics and 100% of men at the Olympic Winter Games; the third - 90% of men and 10% of women at the Olympics and 100% of men at the Olympic Winter Games; at the fourth stage - 58% of men and 42% of women at the Olympics and 71% of men and 29% of women at the Olympic Winter Games. The percentage of male athletes and female athletes in each individual sports game at all Olympic Games was also determined. **Conclusions.** Studying the evolution of the women's Olympic program, we determined that to date, women in playing sports have almost reached 50% equality with men at the Olympics. The percentage of athletes and athletes is 52% to 48% (2016). At the Olympic Winter Games, women are gradually increasing their presence in Olympic tournaments, but their ratio for 2018 is 59% of men and 41% of women. When analyzing individual sports games, it was revealed that in badminton, basketball, volleyball, beach volleyball, handball, golf, table tennis, rugby, tennis, field hockey and curling, the ratio of men and women who compete in the Olympic Games is the same, i.e. 50 to 50%. It remains to achieve gender equality only in water polo (60%: 40%), football (57%: 43%) and ice hockey (61% : 39%).

Keywords: sports games; Olympic program; equality; women; men; gender equality.

Reference

- Bubka, S. N. (2012a). *Olimpijskij sport v obshhestve: istorija razvitija i sovremennoe sostojanie*. K. : Olimpijskaja literatura.
- Bubka, S. N. (2012b). Razvitie programm Igr Olimpiad i zimnih Olimpijskih igr pri razlichnyh prezidentah MOK. *Fizichne viovannja, sport i kul'tura zdorov'ja u suchasnomu suspil'stvi: zbirnik naukovih prac'*, 3(19),7-12.
- Bulatova, M. M., & Platonov, V.N. (2009). *Zhenshhiny v olimpijskom sporte*. Olimpijskij sport, 641-670.
- Dzjubuk, I. M., & Shherbashyn, Ja. S., (2016). Stan ta perspektyvy rozvytku programy zymovyh Olimpijs'kyh igor. Mizhnarodna naukovo-praktychna konferencija «Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ja», 358-361.
- Kazikov, I. B., (2017) Osnovnye tendencii formirovanija programmy Olimpijskih igr i vkljuchenija novyh vidov sporta i disciplin. *Fizicheskaja kul'tura, sport – nauka i praktika*, 4, 89-91.
- Lubysheva, L. I. (2000). Zhenshhina i sport: social'nyj aspekt. *Teorija i praktika fizicheskoj kul'tury*, 6, 13-16.
- Mel'nikova, N. Ju. (1999). Jevoljucija zhenskoj olimpijskoj programmy. *Teorija i praktika fizicheskoj kul'tury*, 6. 33-36.

- Mjagkova, S. N. (2001). Problemy gendernoj assimetrii v sovremennom olimpijskom dvizhenii. *Teorija i praktika fizicheskoj kul'tury*, 3, 68-76.
- Platonov, V. N., (2013). Programma Olimpijskih igr: istorija stanovlenija i sovremennoe sostojanie, protivorechija i perspektivy. *Nauka v olimpijskom sporte*, 4, 60-70.
- Platonov, V. N., Bubka, S. N., & Bulatova, M. M. (2009). Olimpijskij sport. *Olimpijskaja literatura*, 2, 696.
- Tarasevich, E. A., & Nadezhkina, O. A. (2015). Formirovanie zhenskoj olimpijskoj programmy v sportivnyh edinoborstvah. *Problemy i perspektivy razvitija sportivnyh igr i edinoborstv v vysshih uchebnyh zavedenijah*. Sbornik statej III mezhdunarodnoj nauchnoj konferencii. Belgorod Har'kov Krasnojarsk, 1, 144-149.
- Tarasevich, E. A., (2016). Obosnovanie deleniya vidov sporta na «muzhskie» i «zhenskie». *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ja: stan i perspektivi v umovah suchasnogo ukraïns'kogo derzhavotvorennja v konteksti 25-richchja Nezalezhnosti Ukraïni*, 444-448.
- Tarasevich, E. A., (2016). Gendernye otlichija sportsmenov v razlichnyh klassifikacionnyh gruppah vidov sporta i sportivnyh disciplin. *Slobozhans'kij naukovno-sportyvnyj visnyk*, 2(52), 117-120.
- Tarasevych, E. A., Kamajev, O. I., & Okun', D. O. (2019). Genderna identyfikacija sportsmeniv riznoi' kvalifikacii' vidnosno klasyfikacijnyh grup vydiv sportu. *Slobozhans'kij naukovno-sportyvnyj visnyk*, 6 (74), 10-15.
- Torosjan, R. A. (2015). Mezhdunarodnye standarty gendernogo ravenstva. *Izvestija Saratovskogo universiteta*. Novaja serija. Serija: Jekonomika. Upravlenie. Pravo, 15 (3), 347 – 350.
- Chistjakova, M. A., & Shishkin, A. P. (2019). Problemy i protivorechija v voprosah gendernogo ravenstva v sporte. *Visnyk Kam'janec'-Podil's'kogo nacional'nogo universytetu imeni Ivana Ogijenka*. Fizychno vyhovannja, sport i zdorov'ja ljudyny, 12, 93-98.
- Matteo, S. (1986). The effect of sex and gender-schematic processing on sport participation. *Sex Roles*, 15, 356-371.
- Platonov, V., Булатова, М., & Космина, Е. (2013). «Феминизм и программа Олимпийских игр», *Наука в олимпийском спорте*, 1, 92-97.
- Pfister, G. (2000). Women and the Olympic Games. *Women in Sport, Oxford: Blackwell Science Ltd*, 3-19.
- Pound, R. W. (2009). Women in Sport. *XIII Olympic Congress*. Lausanne, Switzerland: International Olympic Committee, 373.
- Wilson, W. (1996). The IOC and status of women in the Olympic Movement: 1972 – 1996. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67, 183-192.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Тарасевич Олена Анатоліївна: старший викладач кафедри олімпійського і професійного спорту; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Тарасевич Елена Анатольевна: старший преподаватель кафедры олимпийского и профессионального спорта; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Olena Tarasevich: Senior Lecturer of the Department of Olympic and Professional Sports; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkovskaya st., 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-6016-3608>

E-mail: tarasevichelena13@gmail.com